

Szent Száva ünnepén

Szent Száva (*Свети Сава*)

(1175-1235)

Szent Száva – Rastko Nemanjić, szerzetesi nevén Száva – a középkori szerb államalakulatokat egyesítő Nemanja Stefan nagyzsupán harmadik, legkisebb fia.

Száva alapította meg az önálló Szerb Ortodox Egyházat, aminek első érseke is ő volt.

Száva volt az egységes középkori szerb állam egyik megszilárdítója, valamint az első szerb irodalmi művek szerzője is.

1190 – Apjától megkapja Hum földjének (a mai Hercegovina jelentős része) irányítását.

1192 – Orosz szerzetesekkel a görögországi Athosz szent hegyére menekül, ahol belép a szerzetesek közé és felveszi a Száva (*Sabbas*) nevet.

1198 – Az időközben a trónról lemondott és szerzetesként *Szimeon* nevet felvett apjával közösen, újra alapítja szerb kolostorként Hilandart (Hilandarion) az Athoszon.

1198 – Összeállítja a Hilandari Tipikont (kolostori szabályzatot).

1199 – Összeállítja a Kareai Tipikont.

1208 – Visszatér Szerbiába időközben (1199-ben) elhunyt apjának ereklyéivel.

1208 után – A Sztudenicai Kolostor archimandritájaként vezető szerepet vállal a szerbiai egyház életében – és az apját a trónon követő – középső testvére Stefan oldalán országa államügyeinek intézésében. Összeállítja a Sztudenicai Tipikont, ennek részeként írja meg az első szerb irodalmi művet „Szent Szimeon életét”, valamint összeállítja Szt. Szimeon liturgiáját.

1217 – Testvére, Stefan Nemanjić a pápától királyi koronát kap.

1219 – Száva a nikeai (ökumenikus) pátriárkától megkapja a szerb ortodox egyház önállóságát, és a pátriárka Szávát az első szerb érsekké szenteli fel.

1220 – Száva a pápától engedélyt kap arra, hogy a szerb ortodox érsek áldja meg a szerb király koronáját – így szoros kapcsolatot tud kiépíteni az állam és az egyház között. Kialakítja a szerb egyház szervezetét, nyolc püspökséget alapít, rendezi a kolostorok működését, iskolákat és kórházakat hoz létre a kolostorokon belül, görög eredetiek alapján összeállítja az első szerb jogszabálygyűjteményt a – *Zakonopravilo-t* (Nomokanon). Tevékenységének eredménye, hogy megerősíti pravoszláv vallásában az ország népét.

Szent Száva tevékenységének köszönhetően a szerb nép és Szerbia civilizációs forradalmat megy át, melynek eredményeként az individuális szerb kultúra az európai kultúrák családjának egyik tagjává vált, s a kor legfejlettebb bizánci (balkáni) műveltségét közvetítő keleti kereszténységgel kapcsolódott össze.

1230 előtt – A Szentföldre utazik, Akonban Szt. György, a Sínai-hegyen Szt. János kolostorát alapítja meg, visszatértében meglátogatja Nikeát, ahol megkapja a jogot, hogy a szerb egyház érsekét nem a pátriárka, hanem a szerb püspökök kara szentelje fel.

1233 – A szerb egyház vezetését átadja tanítványának I. Arszennek, ezt követi második útja a Szentföldre.

1235 – A Szentföldről való visszatértében, a bolgár fővárosban Veliko Trnovóban – hal meg január 27. napján.

1237 – Vladisláv szerb király a dél-nyugat szerbiai Mileseva kolostorába viteti át Szent Száva ereklyéit.

1594 – Szinán török pasa a bánati szerbek lázadását megtorlandó a Belgrád melletti Vratsar mezején nyilvánosan elégetteteti Szent Száva ereklyéit.

Ekkorra már Szent Száva kultusza mély gyökereket eresztett a szerb nép lelkében, nevéhez számos legenda, hiedelem, népköltészeti alkotás kapcsolódik.

A XIX. században – elsősorban a magyarországi szerb polgári közegből terjed el ismét Szent Szávának, mint a szerb kultúra, művelődés és oktatásügy védőszentjének mai kultusza.

Napjainkban a magyarországi szerb kisebbség minden évben, január 27-én üli meg Szent Száva ünnepét.

A Szerb Országos Önkormányzat Szent Száva Díjának 2004. évi kitüntetettjei:

Ruzsin Milán (poszthumusz) – életművéért, a magyarországi oktatás előmozdításáért és sok évi kiemelkedő pedagógusi munkájáért, dr. Felföldi László – az MTA Zenetudományi Intézetének tudományos igazgatóhelyettese, a magyarországi nemzetiségek különösen a szerb folklór kutatásában, gyűjtésében és megörökítésében végzett munkájáért, dr. László Radomir – egyetemi professzor, a magyarországi szerbségért végzett áldozatkész munkájáért, a „Tabán” budapesti néptáncsoport – a szerb folklór megőrzésében és bemutatásában végzett tíz éves munkájáért, Vujčin Ljubomir – koreográfus, a magyarországi szerb táncgyűttesek sokévi önzetlen támogatásáért.